

Indhold

“Kære alle” – invitation til et eksperiment	6
Bidragydere	12
Del I Eksperimentet	16
Kapitel 1 Forudsætninger for fællesskab	17
Kapitel 2 Et spørgsmål om metode	31
Kapitel 3 Fællesskabets tavse stemme	47
235 spørgsmål om kunsten at få alle i tale	74
Del II Hørt og lært	92
Kapitel 4 Den store sammenhæng	97
Kapitel 5 Forskellen på at lytte og høre til	107
Kapitel 6 Når fællesskaber tager ansvar for sig selv	125
Kapitel 7 Alleitale-modellen.	142
Med venlig hilsen – den udenforstående	148

”Kære alle” – invitation til et eksperiment

**”Hvis det er en kunst at få alle i tale, hvem er så kunstneren?
Og kan vedkommende stå uden for sit eget værk (at få alle i tale)?”**

Du kender det sikkert. Festen har været i gang i noget tid, men du kunne ikke være med fra start. Værtinden byder dig velkommen, men forsvinder så og overlader dig til de andre gæster. Du orienterer dig i lokalet og konstaterer, at du ikke kender nogen af de andre. Jo vent, ham derovre har du da set før. Du bevæger dig i retning af ham, men bliver enig med dig selv om, at du lige så godt kan tage noget med at drikke på vejen. På vej ud i køkkenet, er der en kvinde, der spørger dig, om du vil tage noget vand med retur. I køkkenet støder du på værtinden, som siger, at du da lige skal hilse på Esben – han arbejder også med mennesker. Du glemmer alt om vandet, indtil kvinden kommer ud i køkkenet og spørger, om der er mere rødvin. Ham du troede, du kendte viser sig at være en anden. Men efter en time har du talt med 10 forskellige mennesker, og du har glemt alt om, at du ikke var med, da festen startede.

Jeg vil bede dig om at tænke på denne bog som sådan en fest. Som du kan se af listen over bidragsydere umiddelbart efter denne invitation, så er du inviteret sammen med en masse andre. Og det er mig, der er værtinden. Jeg byder velkommen og dukker op i ny og næ, men det er sikkert ikke mig, der kommer til at gøre det største indtryk på dig. Det er snarere stemmerne og stemningen fra de andre gæster. For lige som en fest, hvor man glider ind og ud af samtaler med forskellige mennesker, så er bogen fyldt med de spørgsmål og svar, som bidragsyderne

sendte til hinanden, da det eksperiment, du inviteres til at være en del af, blev skudt i gang med en digital stafet i februar 2017.

Ideen med eksperimentet var at finde ud af, hvor langt jeg kunne komme med min mission om at bistå fællesskaber i at tage ansvar for sig selv på tre måneder. Én måned til at identificere og mobilisere aktører, der arbejder med at udvikle fællesskaber i virksomheder og samfund. Én måned til at understøtte og opsamle aktørernes udveksling af viden, erfaringer og metoder. Og én måned til at analysere og perspektivere aktørernes udveksling med min filosofiske forskning i spørgsmål.

Da jeg hverken vidste, hvem de relevante aktører var eller kunne nå at etablere personlige relationer til så mange mennesker (jeg håbede på mindst 50 deltagere), var følgende spørgsmål kritiske:

1. Kan man få folk, som man ikke ved, hvem er (og som ikke ved, hvem man er) til at tilmelde sig et initiativ, de ikke ved særlig meget om?
2. Kan man få folk, der ikke kender hinanden til at udveksle værdifuld viden om en sag eller opgave, de ikke er vant til at være fælles om?
3. Kan man gøre 1 og 2 ved udelukkende at benytte digitale kommunikationskanaler og -metoder?

Det korte svar på alle tre spørgsmål er: Ja, det kan man godt.

Den bog, du sidder med i hænderne, er resultatet af en digital spørgestafet blandt 151 mennesker fra over 100 forskellige institutioner og organisationer i Danmark. Stafetdeltagerne inviterede hinanden via web-sitet Alleitale.nu. Den metode, jeg brugte til at understøtte og opsamle aktørernes videndeling, hedder Stafetanalyse®. Det er en digital metode, der fokuserer på deltagernes spørgsmål til hinanden og dermed på den *inter*-aktion, der er i en gruppe eller et fællesskab frem for den *re*-aktion, man får, når man spørger til eller kigger på gruppen udefra.

På en uge udvekslede stafetdeltagerne i alt 235 spørgsmål og 166 svar om ”Kunsten at få alle i tale”. Det er dét – og kun dét – bogen handler om: Det indblik, som de 151 aktører har givet mig i den tavse viden (og de blinde vinkler), der er forbundet med at udvikle ansvarlige fællesskaber. Den metode, der har gjort det muligt for mig at få dette indblik. Og den forskning, der forklarer, hvorfor netop dette indblik er vigtigt.

At der er rigtig mange aktører, metoder og erfaringer, der ikke er med i bogen, er på ingen måde udtryk for, at jeg finder dem uvæsentlige for den dagsorden, *De udenforstående – om kunsten at få alle i tale* skriver sig ind i. Det er udtryk for, at festen kun lige er begyndt. Derfor håber jeg, at du vil tage godt imod invitationen fra mig og eksperimentets øvrige deltagere. Selvom vi ved, hvornår og hvordan festen startede, så har vi nemlig ingen anelse om, hvornår og hvordan den slutter. Det skal du være med til at finde ud af. Som værtinde har jeg forsøgt at skabe god ro og orden, men det har også været vigtigt for mig at gøre plads til andre. Derfor må du som læser være forberedt på at blive afbrudt, forstyrret og forvirret. Som nyankommet kan det være svært at holde styr på 151 gæster og en værtinde – men måske er det heller ikke det, der er din opgave. Måske er din opgave at læse bogen på samme måde, som du læser en gruppe, du (endnu) ikke er en del af. Måske er du nødt til at udfylde hullerne mellem de forskellige stemmer med din egen stemme. Og måske vil du ikke altid føle dig hørt.

Bogen du sidder med i hænderne er den første af sin slags, og den er på alle måder på tværs. Den inviterer alle i tale – men hvem er alle, og er dem, der inviterer nogen andre? Bogen hedder *De udenforstående*, men den handler om det, der er indforstået i arbejdet med at dyrke og styrke fællesskaber – og hvad det kræver at være den, der står udenfor. Der er paradokser i og på tværs af stemmer og stemninger, og også jeg har været ved at fare vild. Med Alleitale og ”Kære alle” har jeg forsøgt at placere mig udenfor det fællesskab, jeg ønskede at etablere. Men kan jeg det? Og hvordan forholder jeg mig til den måde, fællesskabet

forholder sig til mig på? Jeg har taget initiativ til et eksperiment for initiativtagere. Min målgruppe er dem, der har målgrupper. Det rejser spørgsmålet om, hvor bogens stemme kommer fra. Fra mig? Fra os? Eller fra jer? Ideelt set skulle bogen beskrive den rejse, man skal igennem som initiativ- eller beslutningstager – fra man er optaget af sig selv og sine egne mål og midler til man forstår og forholder sig til fællesskabet på fællesskabets egne præmisser. Reelt er den en undersøgelse af de spørgsmål, der dukker op undervejs på denne rejse. Ikke kun fordi bogen er skrevet under de vilkår, den er skrevet under, men også fordi det er en væsentlig del af svaret på, hvad der skal til for at udvikle ansvarlige fællesskaber: At alle i og omkring fællesskabet er bevidste om, hvorfor, hvornår og hvordan der trækkes en grænse mellem dem, der er en del af fællesskabet og dem, der er *udenforstående*.

Når jeg ikke bare skelner mellem dem, der er en del af fællesskabet på den ene side, og dem der ikke er en del af fællesskabet på den anden, så er det fordi der er en vigtig opgave forbundet med at være udenforstående. Det er kun ved at høre sin egen stemme sammen med andre, at man kan blive bevidst om, at man er en del af et fællesskab, og det kræver ikke blot, at man har adgang til en masse stemmer, det kræver også, at der er én stemme (værtinden), der sikrer, at de mange stemmer (gæsterne) forholder sig til og påtager sig ansvaret for den fælles stemning.

De udenforstående – om kunsten at få alle i tale veksler mellem at fortælle min egen historie om de udfordringer og metodevalg, der var forbundet med Alleitale-initiativet; historien om de udfordringer og metodevalg, der er forbundet med alle initiativer; og deltagerens respektive historier om deres udfordringer og metoder. De tre historier er flettet sammen, men for at give en fornemmelse af, hvorfor, hvornår og hvordan der trækkes en grænse mellem fællesskabet og de *udenforstående*, er bogen inddelt i to: Del 1 om Alleitale-eksperimentet og Del 2 om det, jeg har hørt og lært om fællesskaber ved at udføre eksperimentet. Imellem de to dele er der ”235 spørgsmål om kunsten at

få alle i tale”, som fungerer som en markering af, at der i bogens anden del skrues mere og mere op for deltagernes stemmer og mere og mere ned for min egen.

Der er citater fra Alleitale-eksperimentet overalt i bogen. Nogle fungerer som tavse stemmer, der bidrager til den samlede fortælling uden dog at afbryde den (anonyme citater, der så at sige kommer ind fra højre). Andre fungerer som stemmer, der taler højt og tydeligt om noget, der fylder i Alleitale-fællesskabet (citater med angivelse af navn, organisation og titel på den deltager, der citeres). Og endnu andre fungerer som stemmer, der kommenterer eksperimentet og dets metode udefra (anonyme citater markeret med citationstegn i brødteksten). Den første type citater stammer udelukkende fra det spørgsmål-svar-materiale, der kom ud af Alleitale-stafetten. Den anden type citater stammer enten fra Alleitale-stafetten eller er indsendt via Alleitale.nu. Og den tredje type citater stammer fra mails, jeg har modtaget undervejs i eksperimentet.

Mit ønske med bogen er, at du vil finde din egen stemme i mængden af stemmer og dermed genkende dig selv som en del af det faglige fællesskab, som Alleitale-eksperimentet søger at udvikle.

Velkommen til – og rigtig god fornøjelse!